

De kleuren bij het Groninger paard

door Henk den Boer, lid Foktechnische C'ie.

Dit artikel is een actualisering van het artikel dat verscheen in het blad van maart 2001, waarbij nu de gegevens van de veulenregistraties 2001 -2005 zijn betrokken.

Een bekend gezegde is: 'een goed paard heeft geen kleur', maar kleuren zijn aan mode en smaak onderhevig en kunnen soms rastypisch zijn, zoals bij Haflingers, Fjorden, Friezen, Achal-Teckiners en Clevelanders. Daarnaast is de kleur soms typerend of gewenst voor een ras of groep paarden zoals de kleuren bruin, zwart-bruin en zwart bij de Groninger paarden.

De kleuren die voorkomen bij het Groninger paard worden vanuit de volgende invalshoeken bekeken.

1. De vroegere populatie Groninger paarden.

De populatie Groninger paarden die wordt beschreven in de periode van het NWP en het VLN voor wat betreft het Sgrt (Stamboek Groninger type) d.i. vanaf 1941 gaf in feite alle kleuren van het pallet te zien. De grootste groep betreft de bruinen, gevolgd door zwarten en een beperkte groep schimmels en vossen. De kleur bruin is bij de populatie in feite de standaard kleur. Door de invoer van een groot aantal paarden uit Oldenburg, waarbij het ging om zowel hengsten als merries, kwam de kleur zwart heel sterk naar voren. Bij het bezien van de nafok van een aantal hengsten blijkt dat soms wel 50% of meer de zwarte kleur van de vader opnam. Bekend is dat ook in een aantal merriestammen de zwarte kleur redelijk goed verankerd was en bij aanparing met een zwarte hengst (zonder vosfactor) vaak zwarten gaf. Bij de hengsten kwam de schimmelkleur beperkt voor. Bekende namen - die wat verder weg ook in de afstamming van onze huidige populatie nog voorkomen - zijn o.m. de Oostfries Tello (die alleen de schimmelkleur vererfde), zijn zoon Theobald, Rinko en zijn kleinzoon Hildo, Landessohn en zijn zoon Opaal.

Voor wat betreft de vossen zijn bekende namen Woldkoning (de mv van Bascal), Ornament en zijn zoon Orenus en verder o.m. Ubbo (de mmv. van Bazalt), Reflex en Rotan. Hoewel de voskleur minder gewenst was, maakt de toenmalige inspecteur van het NWP, de heer Maarsingh, ergens de opmerking, dat op zo'n populatie (enkele duizenden merries), het goedkeuren van een kwaliteitsvolle voshengst, geen probleem moet zijn.

2. De paarden waarmee na 1977 is verder gefokt.

Voor zover nog valt te traceren is de groep merries, waarmee tussen 1978 en 1984 de Groninger fokkerij nieuw leven is ingeblazen min of meer een dwarsdoorsnede van de populatie bij het NWP in de jaren veertig en vijftig. Meest bruinen, een aantal zwarten, enkele vossen, een schimmel en een zwartsabino.

Uit die beginperiode zijn van de merries met een volledige afstamming de volgende te noemen. Een deel van deze merries heeft voor belangrijke nafok gezorgd en is wat de bloedlijn betreft nog steeds actueel.

Bazalt

Zwart:

Moelina v. Orenus x Odium
 Petrha v. Baldewijn x Cobalt (= m. van Fambo)
 Wanna v. Stefan x Viking (= gr.m. van Eros en Fairline en o.gr.m. van Ravel)
 Zusiena v. Jadelus x Verdi (= gr.m. van Ramires en Rieu)
 Lina v. Woldkoning x Patent (= m. van Bascal)

Zwartbruin:

Odeth v. Senner x Ruurt (= m. van Batavier en gr.m. Hanno)
 Mystery v. Senner x Senner (= gr.m. van Marengo)
 Ella v. Senner x Rotan (= m. van Farao)
 Pascha v. Senner x Camper
 Derma v. Cobalt x Walt (= gr.m. van Herbert)

Bruin:

Lady Rozalien v. Garant x Sibolt (=m. van Romiro)
 Goldine v. Corbulo x Rodeo (= gr.m. van Bataaf)
 Tebine v. Verdi x Ubbo (= m. van Bazalt)
 Ynusa v. Juliaan x Nizam
 Nellie v. Baldewijn x Otheo
 Londa v. Abadan x Marcel
 Lertina v. Balthazar x Grimbo
 Mileva v. Irenus x Florian
 Zereske v. Legaat x Remus
 Penia v. Irenus x Compliment (= gr.m. van Meinhold)

Vos:

Udea v. Baldewijn x Ornament
 Vodea v. Baldewijn x Ornament
 Ginerfa v. Brigadier x Obdam

Schimmel:

Larea v. Woldkoning x Theobald

Zwartsabino

Oberina v. Proost x Safari (= m. van Otto)

Van de hengsten uit de beginperiode (1978 – 1984) was Baldewijn een bruine en Orlando een zwarte. In de praktijk bleek echter dat Baldewijn soms de voskleur van zijn vader Balthazar vererfde en dat Orlando soms ook de voskleur doorgaf. De na deze periode veelgebruikte Orlando zoon Otto gaf zowel zijn eigen sabino kleur, als de zwarte-, bruine- en voskleur door. Van Experiment (v. Expert) die naar Nederland kwam in ruil voor Orlando, die terugging naar Denemarken, zijn alleen zwarten en bruinen bekend.

Baldewijn

3. De hengsten die voor 2006 zijn goedgekeurd

De kleurverdeling van deze groep geeft het volgende beeld:

Bruin:

Alderik (vader bruin – moeder zwart)
 Bartus (vader zwart – moeder bruin)
 Bataaf (vader d.bruin – moeder bruin)
 Batavier (vader zw.bruin – moeder zw.bruin)
 Fairline (vader bruin – moeder d.bruin)
 Ferdinand (vader d.bruin – moeder bruin)
 Hanno (vader d.bruin – moeder bruin)

Donkerbruin:

Eros (vader zwart – moeder bruin)
 Goldstern (vader zwart – moeder verm. bruin)
 Leonardo (vader bruin – moeder zwart)
 Ravel (vader d.bruin – moeder d.bruin)

Zwartbruin:

Extase (vader zwart - moeder zwart)
 Fambo (vader d.bruin – moeder zwart)
 Landos af Hvarre (vader d.bruin – moeder verm. d.bruin)

Lancelot (vader d.bruin – moeder d.bruin)
 Meinart (vader zwart – moeder zw.bruin)
 Meinhold (vader zwart – moeder zwart)
 Marengo (vader zwart – moeder d.bruin)
 Ramires (vader bruin – moeder d.bruin)

Zwart:

Bascal (vader zw.bruin – moeder zwart)
 Experiment (vader zwart – moeder verm. zwart)
 Farao (vader zwart – moeder zwartbruin)
 Gerlinus (vader d.bruin – moeder zwart)
 Herbert (vader zwart – moeder zwart)
 Mats (vader zwart – moeder zwart)
 Onno (vader zw.sabino – moeder zwart)
 Rieu (vader d.bruin – moeder zw.sabino_

Odeth

4. De geregistreerde veulens van VGrP hengsten in de periode 1999 t/m 2005.

Bij het bekijken van de overzichten van de veulens van de bij de vereniging goedgekeurde hengsten ontstaat het volgende beeld:

In totaal werden in deze 7 jaar van de VGrP hengsten 350 veulens ingeschreven, welke zich wat de kleuren betreft als volgt laten verdelen:

Bont:	2
Schimmel:	5
Sabino:	8 (vos-, bruin- en zwartsabino)
Vos:	22
Zwart:	131
Bruin, d.bruin en zw.bruin:	182

Totaal: 350 veulens

De schimmelkleur, bonte kleur en sabino kleur kan in principe door elke hengst worden doorgegeven en wordt, zoals uit de praktijk blijkt, in deze situatie door de moeder bepaald.

Tot nu toe is niet gebleken dat er een goedgekeurde hengst binnen de vereniging de sabinofactor met zich draagt.

De voskleurige veulens maken met 22 stuks uit 350 ruim 6% uit van de populatie. Zij komen bij een beperkt aantal hengsten voor n.l. bij Bascal,

Batavier, Brandt, Eendracht, Eros, Ferdinand, Gerlinus, Hanno en Onno.

Verwonderlijk is dat bij Gerlinus voor het eerst voskleurige veulens opduiken, terwijl verondersteld werd dat de hengst vrij is van de vosfactor.

Bij de groep Bascal, Batavier, Brandt, Hanno en Onno laat zich de voskleur eenvoudig verklaren omdat zij allen via de vader of moeder van de bruine Baldewijn afstammen, die ook de vosfactor droeg. Bij Eendracht is het kleurenschema van zijn familie maar beperkt bekend. Zijn over-overgrootmoeder via vaderszijde was een vos, dus zal hij ook de vosfactor dragen, en heeft die naar nu blijkt ook aan zijn bruine zoon Eros doorgegeven. De percentages voskleurige veulens liggen bij de meeste hengsten gelukkig laag en geven niet altijd een goed beeld omdat er sprake is van kleine aantallen. Bij Eros en Onno is de hoogste score te zien (op wat grotere aantallen) met 1 vos op de 6 à 7 veulens.

Ella

De bruine kleur is met al zijn varianten van middenbruin tot zwartbruin het ruimst vertegenwoordigd met 52 %. De zwarte kleur haalt met ruim 37 % een goede tweede plaats, zodat bijna 90 % van de geboren veulens een bruine of zwarte kleur heeft, wat buitengewoon verheugend is. De zwarte kleur is tot nu toe vererfd door nagenoeg alle hengsten met uitzondering van Ferdinand, Hanno, Lancelot en Leonardo. Deze laatste heeft met 3 veulens tot nu toe ook weinig kans gehad om zwarte veulens te stellen, ondanks zijn goede zwarte moeder de ster preferente Pethra van Baldewijn x Cobalt x Mikado. Het is altijd ook leuk om te zien hoe groot de kans is op een zwart veulen. Deze is tot nu toe het grootst bij de hengst Mats (v. Gerlinus - zwart uit Charlotte v. Banier - zwart) met 90% zwarte veulens. Gevolgd door Herbert met 70%, Bascal, Gerlinus en Onno met ca. 50%. Van de andere voor 2006 goedgekeurde hengsten variëren de percentages van 10 bij Meinhold, via 15% bij Bartus, Batavier en Landos en 30% bij Alderik, Eros, Fairline, Marengo en Ramires tot 40% bij Eboniet, Fambo en Farao.

Bij de keuze van een hengst mag de kleur natuurlijk niet zaligmakend zijn; daarnaast zitten de kleuren

zwart en zwartbruin heel dicht bij elkaar. Bij de hengstenkeuze moet meer gekeken worden naar de kwaliteit van de hengst in brede zin, de kwaliteit van de merrie, de bloedaansluiting en het gebruiksdoel van het te verwachten veulen.

Pethra

Van de hengsten Ravel en Rieu (beide van Ramires) valt helaas nog niets te zeggen, omdat daar nog geen veulens van zijn. Hopelijk krijgen zij dit jaar voldoende merries toegevoerd, zodat wellicht volgend jaar een idee van de vererving kan worden verkregen. Ditzelfde geldt voor de hengsten Bataaf, Extase, Goldstern en Meinart, welke laatste hengst het afgelopen jaar werd goedgekeurd.

Kleurvererving blijft altijd een moeilijk verhaal, vooral als men hoopt een zwart veulen te fokken. Iedereen kent de verhalen over het dekken van een zwarte merrie gedekt met een zwarte hengst en dat het veulen een vos werd.

Bekend is uit onderzoeken van de vroegere inspecteur van het N.W.P. de heer J.K. Wiersema over kleurvererving (zie ook zijn publicaties hierover) dat er bijvoorbeeld maar weinig hengsten zijn die de dubbele zwartfactor voeren, dus fokzuiver voor de zwarte kleur.

Binnen onze populatie hengsten en ook de groep die in het nabije verleden voor het Groninger Paard dekte, is dat vermoedelijk ook niet zo.

In alle gevallen zal naast de zwartfactor ook de vosfactor of de bruinfactor aanwezig zijn. Wil men streven naar een zwarte of zwartbruine kleur bij de nafok van de merrie, dan gaat het verder om kijken, lezen, interpreteren en een beetje geluk hebben. Maar zoals in de aanhef al vermeld gaat het bij kwaliteit niet echt om de kleur. *Mei 2006*

Lina

